

2024
ŐSZ

Gra
mo
fon

KLASSZIKUS
ÉS JAZZ

**Látogatás
a Borbély-
műhelyben**

nka
Nemzeti Kulturális Alap
ISSN 1416-1109

1000 Ft

9 771416 110003

Karosi Júlia énekes,
dalszerző, zenepedagógus

„Végtelen szabadság érzése kerít hatalmába”

(Fotó: Borovics Zoltán)

Kevés az olyan sokoldalú művész, mint Karosi Júlia énekes, dalszerző, szövegíró, énektanár, akinek az előadói repertoárja műfajokon, stílusokon is átívelve ad maradandót sokak számára. Inner Voice (Belső hang) című lemeze vélhetően nem zárja le eddigi kísérletező, megújuló pályáját, csupán épp pillanatnyi belső hangjára találását dokumentálja. Énekel spanyolul, Bartók-munkafüzetét a világ majd minden tájáról megrendelték már, zenekarával Európa-szerte koncertezik. Nem unalmas az élete – vele a miénk sem.

Bencsik Gyula

■ *A Magyar Zene Házában mutattad be Inner Voice, vagyis Belső hang című albumodat még tavasszal. Ha nem tévedek, alanyi jogon, tehát nem közreműködőként most léptél fel ott először.*

– Többféle projektben részt vettem már az Magyar Zene Házában, vezettem pódiumbeszélgetést, szerepeltem egy Pilinszky-esten, de saját koncertem most volt először: mindjárt egy lemezbemutató koncert a Bartók Tavasz Fesztivál keretében. Az ének-zongora-trombita felállással hihetetlen inspirációként éltem meg a teret, és a csodálatos helyszínt, és hasonló visszajelzéseket kaptam a közönségtől is.

■ *A hallgatóság ismerte már az elhangzó zenéket?*

– A dalok ott hangzottak el először élőben, és előzetesen sem lehetett meghallgatni a lemezt, így újdonság volt a hallgatóság számára. Az XJAZZ Music berlini kiadóval való közös munka, a lemez PR és sajtó kampányának ütemezése miatt alakult ki egy többlépcsős megjelenés. Először csak fizikai CD-n lehetett hozzájutni az anyaghoz a lemezbemutató koncert napján, majd felkerült a digitális platformokra is május végén. Érdekes volt megélni ezt az elhúzódozó megjelenést, sok tanulsága volt, az egyik, hogy így a fizikai CD-ből viszonylag sok fogyott a lemezbemutató koncerten.

■ *Alapvetően minden előadói produktumnak egyfajta belső hangot kellene tükröznie, hiszen ha nem azt tükrözi, akkor nem hiteles. Mi ebben az anyagban a te hangsúlyos belső hangod, hogy az album címének is ezt választottad?*

– Ez így igaz, minden eddigi anyagomban, a zenéhez, jazzhez vezető kanyargós utamon jelen van az aktuális belső hangom, amit folyamatosan keresek. Ennél a lemeznél két tényezőben tudnám megragadni a cím fontosságát. Egyrészt, a lemezen szereplő egyik saját szerzeményemnek is az Inner Voice címet adtam, és mivel egy számomra meghatározó spirituális élmény az, ahogyan ez a dal megszü-

letett, ez lett az album címadó dala. Végtelen szabadság és megnyugvás érzése kerített hatalmába, amikor ez a dallam a fejemben megszólalt, és akkor is így van ez, amikor úgy érzem, hogy a belső hangomra koncentrálok igazán. A másik tényezője a címadásnak, hogy nagyon bensőséges teszi a zenei anyagot az ének-zongora duó megszólalása, Ingrid trombitájátékának hangszíne pedig elröpíti még spirituálisabb régiókba a dalokat.

■ *Milyen megnevezést érzel helytállóan magaddal kapcsolatban? Az elmondottak alapján akkor Karosi Júlia zenei kísérletezéseinek vége, marad a megtalált belső hang?*

– Elsősorban az énekesnő szót érzem magamra vonatkozóan önazonosnak. Az énekhang, mint hangszer az, amin a legtöbbet dolgoztam eddig, és ez az, amin a legjobban tudom kifejezni azt, amit szeretnék. Műfajilag pedig szeretném, ha megmaradna az énekesi mivoltom tágabb értelmezése, hiszen az utóbbi időben egyre többet járkálok a különféle műfajok között. Nagy öröm számomra az is, hogy a klasszikus zenészek felől is érkezik egyre több felkérés felém. Az énekesi mivoltom mellett, habitusomból is fakadóan, alapvetően alkotó embernek tartom magam. Egyelőre még nem tudom, hogy a zeneszerző vagy a dalszerző kifejezéssel írható-e le inkább, amit én képviselek. Harmadik titulusként pedig odatehetjük még, hogy mindezek mellett fontos és meghatározó az életemben az énektanári, zenepedagógusi tevékenység is. A kérdés második felére válaszolva: a belső hang megtalálása – legalábbis nálam – nem egy befejezhető folyamat. Ennek az albumnak az elkészülte kapcsán érzem először azt, hogy valami lényegileg megváltozott, átférfalódott bennem énekléssel, zenéléssel kapcsolatban, és ezt nem az eddigi tízéves énekesi pályám egy szakaszának lezárásaként élem meg, hanem egy újabb fejezet nyitányaként. Az utam tehát ugyanúgy kanyarog tovább, mint eddig, csak máshogyan, és másfelé.

■ *Hogyan ajánlanád az új lemezed?*

– Ez az album remélem, hogy nemcsak számomra egy belső hang, egy belső utazás, hanem azok számára is, akik végighallgatják. Mindenkinek ajánlom, aki nyitottságot érez magában erre. Minden dal nagyon személyes számomra. Elsőként ott a címadó dal Inner Voice, amiről már beszélünk. Van a lemezen egy Muszorgszkij-átírat is, a Könnyecsepp (Une Larme) című zongoradarab átírata, mely kisgyermekkorom óta egy kedves zene számomra. Sokat hallgattam még kazettás walkman-en Jandó Jenő előadásában. A lemez vokális verziója úgy született, hogy angol szöveget írtam hozzá, amelynek Mother and Daughter (Anya és lánya) lett a címe. Ezt a szöveget, az anyai ágon kapott transzgenerációs örökségem ihlette, melynek az éneklés, és a zenei kifejezés egy nagyon fontos, meghatározó része. Egyáltalán nem tudatosan, de a lemezen kirajzolódott egy anya-lánya tematikai szál, ami arra is utal, hogy édesanyám gyakorlatilag már magzati korom óta gyakorol rám zenei hatást. Erősen jelen van a lemezen a víz, mint motívum, ami ez esetben szintén egyfajta születés előtti állapotot tükröz. Hangsúlyozom: mindezek nem tudatosan kerültek úgy egymás mellé, ahogy az albumon hallható, de valahogy a végére mégis összeálltak, és erős szálai lettek az anyagnak. Stílusát tekintve, a darabválasztást illetően rendkívül erős a klasszikus zenei hatás, amihez nagyban hozzájárult az észt zongoraművész, Kristjan Ran-

dalú játékkísztílus, aki egyedülállóan nyúl minden klasszikus zenei anyaghoz.

■ *A te műfajodban – már amennyiben az behatárolható – mit jelent egy lemez megjelenés?*

– A lemez megjelenése most is egy mérföldkő számunkra, függetlenül a lemezipiaci helyzet átalakulásától. Ma már kérdés, hogy mennyire eladható, egyáltalán szükség van-e a fizikai adathozozókra. Van egy új bakelit divat hullám, és most épp a CD kevésbé megy, hiszen CD-lejátszója is alig van már valakinek, de persze ez is újra divatba jöhet még. Vannak olyanok, akik annak ellenére, hogy online zenefogyasztók, szeretik, ha fizikai valójában is a kezében tarthatják a lemezt, vagy csak a bookletet. Mi, zenészek általában kifejezetten ragaszkodunk a fizikai hanghordozókhoz, hiszen nélkülük roppant megfoghatatlan a művészetünk. Nemrég elgondolkoztam azon, hogy ha csak streaming felületeken lenne fent a zeném, és valamilyen okból ez hirtelen letörődne onnan, akkor gyakorlatilag egy pillanat alatt elszállna minden, nem maradna belőle semmi.

■ *Feltehetően az örökkévalóságnak szántad Bartók munkafüzetedet is, amelynek sikerén – ahogy olvastam egy helyütt – te magad is meglepődtél. Miért?*

– Igen, habár Afrikából és Izlandról egyelőre még nem rendeltek belőle (nevet). A Magyar Művészeti Akadémiától (MMA) részesültem egy hároméves ösztöndíjban, aminek keretében dolgozhattam ezen a projekten. Bartók Mikrokozmosz-átirataiból alkottam intonációs és improvizációs gyakorlatokat énekeseknek. Tavaly év végén saját kiadás-ként jelentettem meg ezt a munkafüzetet, és minden PR-vagy sajtókampány nélkül eddig 14 országból, 22 városból és 5 kontinensről rendelték meg tőlem. Három énekes kollégát szeretnék mindenképpen megemlíteni ennek kapcsán, akik sokat segítettek nekem a feladatok kipróbálásában és népszerűsítésében: Mózes Tamarát, David Linx-et,

a brüsszeli konzervatórium ének tanszékének vezetőjét, valamint Sara Serpa-t, aki a New School-ban és a New England Conservatory-ban tanít. Mindhárman workshopokat biztosítottak számomra a Bartók-anyaggal, és ők írtak hozzá személyes ajánlót. Hatalmas megtiszteltetés számomra, hogy idén októberben New Yorkban, a Manhattan School of Music-ban is bemutatnom a gyakorlatokat egy workshop során, és az iskola könyvtára is rendelt a munkafüzetéből.

■ *Ez volt a Karosi Júlia, mint oktató című fejezet. Nézzük meg a másik oldalt is. Pécssett végzed DLA tanulmányaidat. DLA: latin, „Doctor Liberalium Artium” (a szabad művészetek doktora). Hogy állsz ezzel?*

– Egy tanévemet teljesítettem eddig a négyéves művészdoktori tanulmányaimból, most indul a második tanévem. Rendkívül izgalmasnak tartom ezt a képzést. Fontos hangsúly van itt a PTE művészeti képzésén az interdiszciplinaritáson, így például mi is a képzőművész doktorandusz hallgatókkal együtt tanulunk. Azt hiszem ez egyedülálló a képzés menetét és struktúráját tekintve is. Számomra rendkívül inspiráló, hogy más művészeti ágakhoz is kapcsolódunk. A pécsi egyetemen hamarosan beindul a jazzképzés, ahol jazzéneket fogok tanítani, ez is volt a motivációm a doktori képzésem megkezdéséhez. Tanszékvezetőnk Szabó Dániel zongorista, zeneszerző, a basszusgitárt Gyányi Marcell oktatja majd, míg a dobképzést Szabó Dániel Ferenc.

■ *Quartetteddel sokfelé jártatok az utóbbi időben, részben saját szerzeményű dalokkal, részben saját átiratokkal. Ez utóbbiakról mesélj, kérlek, ugyanis szerintem akkor indokolt egy már meglévő remekműhöz nyúlni, ha valami olyasmit tesz hozzá a feldolgozó, amitől egy teljesen új minőség jön létre. Te hogy látod?*

– Amit te mondasz, az főleg a populárisabb műfajokra jellemző azt hiszem, és célja főként az, hogy minél jobb elad-

hatósága legyen a feldolgozott dalnak, cover-nek. Nálam a főindítatás egy mű átírásánál az, hogy személyesebb tegyem az adott zenei anyagot első sorban a magam számára, és ezen keresztül előadóként a közönségem számára is. A repertoárunk folyamatosan változik, mostanában az Inner Voice lemez anyagáról játszottuk néhány dalt Quartet verzióban, illetve korábbi szerzői lemezeim saját darabjaival egészítettük ki a koncert műsort.

■ *Tagja lettél a Voicingsers nevű nemzetközi csapatnak, mesélj erről!*

– Még a pályám elején kétszer is részt vettem a Voicingsers lengyelországi énekversenyen, az egyikén döntős voltam, a másikon különdíjas lettem. Meghatározó élmény volt ez számomra. Voltaképp ebből a versenyből nőtt ki magát a ma már nemzetközi csapattal felálló, turnézó Voicingsers, élén az eredeti jazzénekeskel, Grzegorz Karnas-szal, aki tavaly elhívott, hogy csatlakozzak hozzájuk. Jártam velük Párizsban, idén nyáron pedig Tallinban és a lengyelországi Zory-ban, mindegyik óriási élmény volt. Minden helyszínen egy-egy énekes workshopot tartottam, és koncertet adtam különféle nemzetiségű zenész kollégákból összeálló zenekarral. Izgalmas volt a helyi énekesekkel dolgozni, és mindig új felállásban játszani a saját repertoáromat, ami ezáltal mindig másként szólalt meg.

■ *Milyen zenei projektekből szerepelsz még jelenleg?*

– Van egy újonnan született közreműködésem Dankos Attila orgonaművésszel, aki a pécsi DLA-n évfolyamtársam, és ő a veszprémi főszékesegyház főorgonistája. Vele állítottunk össze egy templomi koncert repertoárt, és együtt improvizálunk mindketten klasszikus darabokra. Fellepek a Musiciens Libres formációval is, idén nyáron egy spanyol klasszikus dalokból álló ének-gitár duóban szerepeltem Környei Miklóssal, akivel Manuel de Falla és Garcia Lorca dalait éneklek spanyolul.

■ *Fontos egy énekesnek, hogy beszéljen az énekelt nyelven, te beszélsz spanyolul?*

(Fotó: Vangelis Patsialos)

– Sajnos nem beszélek. Jelenleg egyébként a doktori disszertációm témája kapcsán, melynek címe az lesz: “A szöveg nélküli vokális kifejezőmód a jazz-ben” – vizsgálom azt is, hogy a vokális zenében mennyire fontos a szöveg jelentése. Hiszen attól kezdve, hogy énekeljük, teljesen új dimenzióba helyeződik a szövegtest. Ilyenkor a szavak hangzásán mintha sokkal nagyobb hangsúly lenne, mint magán a jelentésen. Persze ezzel nem azt akarom mondani, hogy nem fontos az adott nyelv ismerete, de a nyelvi hiányainkat jobban át tudjuk hidalni, mint például a beszélt nyelvben.

■ *Milyen új projektekből veszel részt, hogyan alakul az év hátralévő része számodra?*

– Kaptam egy rendkívül izgalmas felkérést a Weiner Ensemble-től, akikkel október 10-én Arnold Schönberg Pierrrot Lunaire című művét fogjuk előadni a Zeneakadémia Solti-termében. Az előadás kuriózuma, hogy magyarul fogom énekelni a darabot, Térey János fordításában. Ez a magyar verzió eddig csupán egyetlen alkalommal hangzott el 2005-ben, a MU Színházban Ambrus Asma előadásában. Hatalmas kihívás számomra sok szempontból ennek a darabnak az előadása. Nagyon izgatottan várom, hogy hogyan fog megszólni.

A másik szakmai feladat szintén októberben lesz, a már említett workshop a Manhattan School of Music-ban, és egy fellépés a Liszt Intézet felkérésére. Az őszi hátralévő része, iskolai és tanári kötelezettségeim mellett, az alkotásról fog szólni számomra. Egy nagyon régen vágyott új zenei anyagot szeretnék megírni. Az utóbbi 2-3 évem borzasztó sűrű, intenzív időszak volt, rengeteg különböző projekt, közreműködés, lemez és sajtó, saját pedagógiai anyag megjelentetése, koncertek, tanítás, és diákként újra visszaülés az iskolapadba. Most egy olyan időszakra vágyom, amikor picit vissza tudok vonulni, újra keresni azt a bizonyos belső hangot, és engedni, hogy új dolgok szülessenek belőle. Remélem, hogy ebből sok új zene születik majd, és hamarosan erről is tudok majd mesélni.